

نبض اقتصاد

کشت فراسرزمینی به کجارسید؟

محسن شاطرزاده، مشاور وزیر جهاد کشاورزی و مجری طرح کشت فراسرزمینی وزارت جهاد کشاورزی درباره جزئیات طرح کشت فراسرزمینی گفت: محور اول را تعیین اولویت محصولات تولیدی در کشت فراسرزمینی است، بر این اساس فقط چهار محصول ذرت، سویا، جو و دانه‌های روغنی شامل کلزا و آفتابگردان تحت پوشش این طرح قرار می‌گیرند و تسهیلات به متقاضیان مربوط ارائه می‌شود.

شاطرزاده به بیان این‌که سالانه ۱۵میلیون تن واردات از این چهار محصول به کشور انجام می‌شود، تصریح کرد: ما فقط ۱۰میلیون تن ذرت در سال وارد می‌کنیم که رقم بسیار بزرگی است. مجری طرح کشت فراسرزمینی، تعهد خرید از طریق خرید تضمینی یا سلف خری یا کشت قراردادی را محور سوم این سیاست‌ها عنوان و تأکیدکرد: به عبارتی ماقبل ازفصل کشت باتولید کننده قرارداد می‌بندیم و دو ماه بعد از فصل برداشت، محصول باید در کمرک ایران به وزارت جهاد تحویل داده شود. خرید در قالب قرارداد و به‌صورت ارزی خواهد بود. پیش پرداخت در قالب تسهیلات ارزی توسط بانک مرکزی یا صندوق توسعه ملی پرداخت خواهد شد.

شاطرزاده درمورد محور چهارم توضیح داد: حداقل محصول تحویلی برای عقد قرارداد با فعالان کشت فراسرزمینی باید ۵۰هزارتن باشدو اگر میزان تولید کمتر از این رقم باشد، بامتقاضی قرارداد بسته نخواهد شد. به عبارتی ،کشت فراسرزمینی باید حداقل ۱۵ هزار هکتار زمین آبی یا بیش از ۳ هزار هکتار زمین دیم داشته باشد تا بتواند حداقل ۵۰هزار تن محصول را تولید کند. بنابراین کشت‌کسانی که مساحت زمین‌هایشان کمتر از این ارقام باشد، امکان عقد قرارداد با وزارت جهاد و استفاده از تسهیلات ندارند.

این مقام مسؤول در وزارت جهاد کشاورزی با اشاره به این‌که برای فعالان کشت فراسرزمینی، کشور خاصی را برای انجام کشت تعیین نمی‌کنیم اما به متقاضیان مشورت‌ها و اطلاعات لازم را می‌دهیم ولی به طور کلی از کشورهایی مانند روسیه، قزاقستان، اوکراین و برزیل استقبال بیشتری صورت گرفته است ضمن این‌که در کشورهایمانند جمهوری آذربایجان، ساحل عاج، غناماداکاسکار نیز متقاضیانی داشته‌ایم. کشورهایی مثل آمریکا، چین، ژاپن ، عربستان و امارات، کشت فراسرزمینی انجام می‌دهند. مجری طرح کشت فراسرزمینی تأکید کرد: کشور ما علاوه بر چنین مزیت‌هایی با توجه به بحث کم آبی و واردات آب مجازی، ملزم است رو به کشت فراسرزمینی بیاورد ضمن این‌که در کشورهایمانند برزیل، آرژانتین و ونزوئلا مزیت‌های فراوانی برای کشت فراسرزمینی وجود دارد که با توجه به بارندگی فراوان در آن کشورها تقریباً تمام کشت‌ها به صورت دیم است و میزان بارندگی در این کشورها ۱۰ برابر ایران و کشت در آنجا ارزان‌تر از ایران تمام می‌شود.

وی گفت: تا ۱۰ سال آینده کشور ما به ۲۷ میلیون تن ذرت، کنجاله، دانه روغنی و جو نیاز دارد که در خوشبینانه‌ترین حالت می‌توانیم ۱۵میلیون تن آن را در داخل تولید و ناچاریم ۱۲میلیون تن دیگر را وارد کنیم. بنابراین چارهای جز انجام کشت فراسرزمینی نداریم.

<div>بررسی‌ها نشان می‌دهد واردات کالاهای اساسی مانند دانه‌های روغنی، کنجاله، ذرت، گندم و جو با ارز ترجیحی باعث‌شده تولید این کالا در کشور کاهش چشمگیری داشته باشد و این در حالی است که مصرف و واردات آن افزایش یافته است</div>	

محاسبه می‌شود. تأکید کرد: در قالب این مصوبه، مشترکان پرمصرف نیز همچنان از یارانه بهره‌مند می‌شوند اما هرچه مصرف آنها افزایش یابد، میزان بهره‌مندیشان از برق یارانه‌ای کمت‌ر می‌شود. به گفته وی اجرای مصوبه مربوط به آیین‌نامه نحوه محاسبه برق مصرفی مشترکان از ابتدای بهمن در کشور کلید خواهد خورد.

مصرف غیر واقعی

قاجاق معکوس موضوع اصلی دو سال گذشته است. بررسی‌ها نشان می‌دهد کالاهایی که با ارز ترجیحی وارد می‌شود، محدود به هفت قلم شامل گندم، جو، دانه‌های روغنی، روغن خام، ذرت، کنجاله سویا و بخشی از دارو، تجهیزات و ملزومات پزشکی است. در شش ماه ابتدایی سال گندم به وزن ۲/۱میلیون تن و ارزش ۶۹۸/۵ میلیون دلار، ذرت ۴/۳میلیون تن به ارزشی بیش از ۱/۴میلیارد دلار، جو ۱/۹میلیون تن با ۵۷۵/۸ میلیون دلار، دانه‌های روغنی ۱/۵میلیون تن به ارزش یک میلیارد دلار، روغن خوراکی نیمه‌جامد، مایع و خام ۱/۱میلیون تن به ارزشی بیش از ۱/۵میلیارد دلار و کنجاله سویا با ۱/۲میلیون تن به ارزشی بالغ بر ۱/۱میلیون دلار، شش قلم از کالاهای اساسی مشمول و وارد شده با ارز ۴۲۰۰ در نیمه اول امسال است. همچنین دارو، تجهیزات و ملزومات پزشکی بیش از ۷۰۰۰ تن به ارزشی بالغ ۹۳۳ میلیون دلار در کنار شش قلم دیگر با ارز ترجیحی وارد کشور شده‌است. در مقابل برخی دیگر از کالاهای اساسی با ارز نیمایی وارد می‌شوند و از ۴/۳میلیون تن کالای اساسی، ۱/۹میلیون تن به ارزش ۱/۹میلیارد دلار با ارز نیمایی ترخیص شده‌است. اقلامی مانند برنج، مرغ، گوشت، شکر، کاغذ، ماشین‌آلات و تجهیزات خطوط تولید، لاستیک، سموم و کودهای شیمیایی از جمله کالاهای اساسی وارداتی با ارز نیمایی است. کالاهای اساسی وارداتی با ارز نیمایی نسبت به نیمه اول پارسال از نظر وزن هفت و ارزش ۸ درصد رشد داشته‌است.

جوی خارجی تابستان سال ۹۹ نسبت به بهار سال ۹۷ نزدیک ۳۲۰ درصد، ذرت خارجی حدود ۲۲۰ درصد، کنجاله سویا وارداتی ۳۹۷ درصد تغییرات داشته‌است. همچنین آمار منتشر شده از سوی وزارت صنعت، معدن و تجارت نشان می‌دهد قیمت برخی از انواع خوراک دام و طیور در کنار برخی دیگر در سال ۱۳۹۹ بیش از ۱۰۰ درصد افزایش داشته‌است. در حال حاضر تنها چند کالا از جمله نهاده‌های دامی شامل ذرت، جو، کنجاله سویا با ارز ترجیحی وارد کشور می‌شود که بیشتر برای تغذیه و پرورش مرغ به عنوان اصلی‌ترین منبع گوشتی مردم، مورد استفاده قرار می‌گیرد و گوشت قرمز را به میزان بسیار کم در بر می‌گیرد. با وجود این طبق آمار رسمی، در مرداد ۱۴۰۰ نسبت به سال قبل در مجموع ۵۳ درصد افزایش قیمت داشته‌است. حتی در برهه‌هایی، بازار با کمبود مرغ روبه‌رو بوده که در همه این موارد نبود خوراک کافی طیور، عامل این کمبود و گرانی عنوان شده‌است در حالی‌که ارز ۴۲۰۰ تومانی قرار بود مانع این اتفاق شود. این مسائل در حالی رخ داده که دولت منابع ارزی کشور را با قیمتی بسیار نازل در اختیار واردکننده قرار داده‌است.

کاهش تولید

زمانی که ارزش پول ملی کاهش یافته و دولت اصرار دارد برای حمایت از خانوار ارز ارزان قیمت بپردازد، به این معناست که به کشاورز و تولیدکننده خارجی یارانه پرداخت می‌کند و این در حالی است اگر مابه‌التفاوت نرخ ارز را به کشاورز داخلی پرداخت کند، هم شاهد افزایش تولید محصولات اساسی و استراتژیک در کشور خواهیم بود و هم امنیت غذاییی تأمین می‌شود. افزایش تقاضا برای واردات کالای اساسی و به تبع آن افزایش تقاضا برای ارز ترجیحی (به دلیل رانت بالا)، از ابتدای سال ۱۳۹۷، هزینه‌های سنگینی را بر کشور و منابع ارزی کشور وارد کرد. این در شرایطی بود که با توجه به شرایط تحریمی و کمبود منابع ارزی، انتظار می‌رفت دولت به دنبال ذخیره‌سازی ارز برای تنظیم بازار ارز باشد. در حالی‌که با اعمال این سیاست نادرست، بخش قابل توجهی از منابع ارزی در شرایط تحریم، از دسترس خارج شد. یکی دیگر

درآمدزایی نیست، افزود: حداقل ۷۵ درصد مشترکان برق که به درستی و به صورت صحیح از برق استفاده می‌کنند، مشمول افزایش تعرفه نمی‌شوند و تغییری را در نحوه محاسبه قبوض برق خود شاهد نخواهند بود.

وی با اشاره به این‌که در این طرح برق مصرفی مشترکان تا سطح الگوبانرخ یارانه‌ای

آمار تولید و واردات محصولات کشاورزی در ۳ سال گذشته نشان می‌دهد تخصیص دلار ۴۲۰۰ تومانی، وابستگی کشور به برخی محصولات مهم را بیشتر کرده است

آفت ارز ترجیحی به خودکفایی کشاورزی

از سال ۱۳۹۷ که ارز ۴۲۰۰ تومانی به چرخه تجاری آمد تاکنون، هم مجموع واردات ایران کمتر و عمدتاً به کالاهای اساسی و کالاهای واسطه‌ای تولید محدود شد و هم به تدریج فهرست کالاهای دریافت‌کننده ارز ترجیحی کوتاه‌تر شده‌است؛ به طوری که از مجموع ۲۵ گروه کالای اساسی فقط هفت قلم مشمول ارز ۴۲۰۰ تومانی می‌شود ولی با این حال حجم بالایی از واردات اقلام اساسی را به خود اختصاص داده‌است. در بند ششم سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی آمده‌است برای افزایش تولید داخلی نهاده‌ها و کالاهای اساسی (به‌ویژه در اقلام وارداتی) و اولویت‌دادن به تولید محصولات و خدمات راهبردی و ایجاد تنوع در مبادی تأمین کالاهای

وارداتی با هدف کاهش وابستگی به کشورهای محدود و خاص هدف‌گذاری شود. اما بررسی‌ها نشان می‌دهد تخصیص ارز ۴۲۰۰ تومانی برخلاف سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی بوده و به جای حمایت از تولید مانع آن شده‌است که ادامه این روند کشور را از نظر تولید کالاهای اساسی با مشکل مواجه می‌کند.

افزایش واردات

دولت گذشته با تأکید بر این‌که قصد دارد معیشت مردم را تأمین کند تخصیص و پرداخت ارز ۴۲۰۰ تومانی را ادامه داد اما بررسی‌ها نشان می‌دهد تولید محصولاتی مانند ذرت، کلزا، کنجاله، دانه‌های روغنی، گندم و جو کاهش چشمگیری داشته و در مقابل واردات این اقلام افزایش داشته‌است. این در حالی است که مصرف داخلی کالاهای اساسی بیشتر نشده و کالاهای اساسی که با نرخ ارزان وارد کشور می‌شود به کشورهای دیگر قاجاق می‌شود. همچنین باید توجه داشت واردات نهاده‌های تولید با ارز ۴۲۰۰ باعث کاهش تولید گوشت در کشور شده و این مساله اکنون به یک معضل تبدیل شده‌است. به این دلیل که کشورهای همسایه ایران خریدار دام‌ها هستند و از آنجا که قیمت گوشت در ایران پایین است و صادرات آن مدام دستخوش تغییر می‌شود دام زنده به صورت غیرقانونی سر از کشورهای همسایه در می‌آورد. بررسی آمار تجارت خارجی در نیمه اول سال جاری نشان می‌دهد که در این مدت مجموع واردات و صادرات به ۱/۱میلیون تن به ارزش ۴۵ میلیارد دلار رسیده‌است که سهم واردات ۱۹/۱میلیون تن به ارزش ۲۳/۱میلیارد دلار بوده‌است.

از مجموع واردات صورت گرفته ۱۴/۳میلیون

تن به ارزش ۸/۸میلیارد دلار کالای اساسی در ۲۵ گروه از گمرکات ترخیص و وارد کشور شده‌است که این مقدار در مقایسه با نیمه اول سال گذشته از نظر وزنی ۲۱ درصد و ارزش

گروه اقتصاد

دولت در سال ۹۷ زمانی که کشور در آستانه بحران ارزی و پیش از خروج آمریکا از برجام نرخ دلار را تک‌نرخی و ۴۲۰۰ اعلام کرد.

ارز تک‌نرخی چند ماهی بیشتر دوام نداشت و دوباره دولت تصمیم گرفت به همان روال دو نرخی بازگردد. از این‌رو دولت اعلام کرد به منظور این‌که افزایش نرخ ارز تأثیری بر معیشت و سفره مردم نگذارد نرخ واردات کالاهای اساسی را ۴۲۰۰ تومان در نظر گرفت.

به بیان بهتر نرخ ۴۲۰۰ برای هر دلار به منظور حفظ معیشت خانوار بود اما در طول سه سال گذشته شاهد اتفاقات گسترده‌ای در این زمینه بودیم، به این دلیل که نرخ کالاهای اساسی بین ۲۰۰ تا ۳۰۰ درصد رشد قیمت را تجربه کردند. سال گذشته بسیاری از منتقدان سیاست‌های اقتصادی دولت دوازدهم پیشنهاد حذف ارز ۴۲۰۰ تومانی را مطرح کردند اما دولت وقت با این موضوع مخالفت کرد.

کارشناسان بر این باور بودند تعیین نرخ پایین برای واردات کالاهای اساسی نه‌تنها به سفره خانوار کمک نمی‌کند بلکه موجب قاجاق معکوس می‌شود. در سال ۹۷ حدود ۳۲میلیارد دلار ارز ۴۲۰۰ تومانی پرداخت شد اما مابه‌التفاوت نرخ ارز ۴۲۰۰ با ارز بازار آزاد حدود ۲۵۰۰ بود اما امسال که به حدود ۱۱میلیارد دلار رسیده اختلاف به بیش از ۲۵هزار تومان رسیده و با این‌که تخصیص کمتری اتفاق افتاده رقم مابه‌التفاوت بیشتر شده‌است.

تغییر نظام یارانه‌ای

برخی کارشناسان بر این باورند برخی کشورهای همسایه ایران برای تأمین کالاهای اساسی خود سر سفره ایران نشسته‌اند و به همین دلیل است که نظام یارانه‌ای ایران باید تغییر کند و مردم از آن منتفع شوند. کالاهایی که اکنون ارز ترجیحی دریافت می‌کنند مشابه تولید داخل هم دارند اما موضوع اصلی اینجاست برای کشاورز ایرانی صرفه اقتصادی ندارد که با هزینه سموم آزاد گندم، جو و ذرتی را تولید کند که کالای وارداتی آن نصف قیمت تمام شده او در بازار عرضه می‌شود. به بیان بهتر اگر دو سال پیش با ارز ترجیحی از نظام تجاری کشور حذف می‌شد اکنون شاهد افزایش تولید محصولات استراتژیک و اساسی کشور بودیم. همچنین باید تأکید کرد قیمت خرید تضمینی اقلامی مانند گندم در ایران پایین‌تر از نرخ وارداتی آن تمام می‌شود و این در حالی است که قیمت محصول وارد شده به کشور کمتر از قیمت تمام‌شده کشاورز ایرانی است و همین موضوع باعث می‌شود تولید به صرفه نباشد.

خرید داخل کالاهای اساسی

وزارت صنعت، معدن و تجارت جزئیات خرید داخلی کالاهای اساسی مانند گندم و دانه‌های روغنی شرکت بازرگانی دولتی ایران را در هشت‌ماهه سال ۱۴۰۰ اعلام کرد. بررسی آمار وزارت صنعت، معدن و تجارت نشان می‌دهد میزان خرید گندم شرکت بازرگانی دولتی ایران در هشت‌ماهه سال ۱۴۰۰ از لحاظ وزنی ۴۵۳۴/۳ هزار تن و از لحاظ ارزشی ۲۲۸۷۵۳/۷۱ میلیارد ریال بوده که نسبت به مدت مشابه سال گذشته از لحاظ وزنی ۴۴/۱ درصد کاهش و از نظر ارزشی ۱۰/۱ درصد رشد داشته‌است. همچنین میزان خرید دانه‌های روغنی (کلزا، سویا، کلرنگ و آفتابگردان) این شرکت در هشت ماهه امسال از لحاظ وزنی ۱۳۵/۱ هزار تن و از لحاظ ارزشی، ۱۰۹۳۳/۵میلیارد ریال است که نسبت به مدت مشابه سال گذشته از لحاظ وزنی کاهش ۴۹ درصدی و از نظر ارزشی کاهش ۷/۷ درصدی را نشان می‌دهد.